

**Universitatea Babeș-Bolyai  
Facultatea de Istorie și Filosofie**

**TEZĂ DE DOCTORAT**

**Colectivizarea agriculturii în fosta regiune  
administrativă Cluj (1949-1962)**

**(rezumat)**

**Conducător științific:  
Prof. univ. dr. Gheorghe Cipăianu**

**Doctorand:  
Borșa Sanda-Maria**

**Cluj-Napoca  
2011**

## CUPRINS

<b>Introducere .....</b>	<b>1</b>
Capitolul 1 .....	7
<b>Mecanismele legislative ale colectivizării agriculturii în România (1949-1962).....</b>	<b>7</b>
1.1 Regimul comunist și dimensiunea politică a problemei agrare.....	7
1.1.1 Dezbateri pe marginea proiectelor de reformă agrară.....	7
1.1.2 Reforma agrară .....	10
1.1.3 Legislația începuturilor administrative ale colectivizării (1946-1948).....	12
1.2 Impunerea structurilor colectiviste în lumea satului: mecanismele legislative ale subordonării lumii rurale (1949-1952) .....	19
1.2.1 Debutul colectivizării: Plenara din 3-5 martie 1949 .....	19
1.2.2 Introducerea conceptului de „chiabur” .....	23
1.2.3 Fixarea cadrului legislativ și constituirea primelor gospodării agricole colective (1949).....	27
1.2.4 Intensificarea ritmului colectivizării (1950-1952).....	31
1.3 Stagnare și reformare în procesul de colectivizare (1953-1958).....	50
1.3.1 Refluxul colectivizării (1953 – 1955) .....	50
1.3.2 Congresul al II -lea al PMR (23-28 decembrie 1955) și intenția de accelerare a colectivizării.....	72
1.3.3 Pregătirea instrumentelor legale necesare asaltului final asupra țărănimii (1957-1958).....	80
1.4 Etapa finală a procesului colectivizării (1959-1962).....	88
1.4.1 Asaltul final asupra lumii rurale (1959-1961) .....	88
1.4.2 Încheierea colectivizării .....	94
Capitolul 2 .....	97
<b>Strategii de colectivizare a agriculturii.....</b>	<b>97</b>
2.1 Strategia „frontului național”. Cronica unui eșec.....	97

2.2 Strategii instituționale și modalități de constrângere în adoptarea modelului sovietic al colectivizării agriculturii pe teritoriul regiunii Cluj .....	100
2.2.1. Transplantarea și implementarea structurilor instituționale în procesul de colectivizare .....	100
2.2.2. Modalități de constrângere în impunerea modelului sovietic.....	115
2.3 Tipuri de propagandă utilizate în procesul de colectivizare a agriculturii în regiunea Cluj .....	123
2.3.1. Propaganda prin viu grai .....	123
2.3.2. Propaganda scrisă.....	129
2.3.3. Propaganda vizuală .....	136
 Capitolul 3 .....	 141
<b>Centru-periferie: colectivizarea agriculturii în raioanele fostei regiuni administrative Cluj (1949-1962) .....</b>	<b>141</b>
3.1 Dinamica procesului de colectivizare a agriculturii în regiunea Cluj.....	141
3.2 Raionul Aiud .....	151
3.3 Raionul Beclean.....	176
3.4 Raionul Bistrița.....	189
3.5 Raionul Câmpeni .....	204
3.6 Raionul Cluj .....	213
3.7 Raionul Dej .....	232
3.8 Raionul Gherla .....	248
3.9 Raionul Huedin.....	263
3.10 Raionul Jibou.....	278
3.11 Raionul Ludaș .....	292
3.12 Raionul Năsăud .....	306
3.13 Raionul Sărmaș.....	316
3.14 Raionul Turda.....	328
3.15 Raionul Zalău .....	342

<b>Concluzii .....</b>	<b>353</b>
<b>Bibliografie .....</b>	<b>358</b>
<b>Listă de abrevieri.....</b>	<b>369</b>

**Cuvinte-cheie:** colectivizare, legislație, represiune, propaganda, comunitate rurală

## Introducere

Cercetarea procesului de colectivizare a agriculturii în cele 14 raioane ale regiunii Cluj reprezintă un demers istoriografic mai puțin privilegiat la momentul actual, datorită inexistenței unor lucrări științifice care să abordeze acest fenomen complex, având ca arie de interes vastul teritoriu al regiunii. Prin urmare, provocările temei au fost multiple: cartografierea mijloacelor de ingerință a partidului-stat în mediul rural; expunerea și analizarea legislației comuniste referitoare la colectivizare, dar și identificarea unor factori determinanți ai emiterii diverselor acte legislative; identicarea strategiilor de colectivizare utilizate de către autoritățile comuniste în regiune; relevarea manierei în care ordinele de sus au fost aplicate pe etaje decizionale de partid și administrative, dinspre centru spre periferie; analiza dinamicii constituirii unităților agricole cooperatiste la nivelul fiecărui raion și a regiunii în ansamblu; creionarea vieții sociale și a situației economice a țăranului în cursul procesului de *modernizare programată*.

Din păcate, la ora actuală nu există nicio întreprindere istoriografică care să analizeze evoluția procesului de colectivizare a agriculturii la nivelul fostei regiuni administrative Cluj. Datorită vidului istoriografic existent, referitor la analiza procesului de colectivizare în fosta regiune administrativă Cluj în intervalul cronologic 1949-1962, lucrarea noastră se bazează, cu precădere, pe documentele provenite din cadrul Direcției Arhivelor Naționale Istorice Centrale, a Direcției Județene a Arhivelor Naționale Cluj și Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității. În cadrul Direcției Arhivelor Naționale Istorice Centrale au fost consultate documente din: Fond Reforma Agrară și Fond Comitetului Central al Partidului Comunist Român, iar în cadrul Direcției Județene a Arhivelor Naționale Cluj am identificat și analizat documentele din Fond Comitetul Provizoriu Județean Cluj, Fond Comitetul Județean PMR Cluj, Fond Sfatul Popular al Regiunii Cluj, Fond Comitetul Regional PMR Cluj și Fond Inspectoratul de Poliție Cluj.

Documentele de arhivă ne-au permis să identificăm modul de receptare și diseminare a directivelor venite dinspre centru (București) și implementarea acestora la nivel regional și raional, obținând astfel, o imagine detaliată asupra strategiilor de

colectivizare utilizate de autoritățile comuniste la nivelul întregii regiuni, ca de altfel și o ilustrare analitică a procesului și mutațiilor socio-economice ale colectivizării din regiunea Cluj. Totuși, cercetarea de arhivă s-ar fi dovedit insuficientă în lipsa analizării principalelor măsuri legislative, care au jalonat derularea procesului de colectivizare a agriculturii. Drept urmare, am recurs la o exhaustivă cercetare a colecției *Monitorul Oficial* (1945-1962), precum și a *Colecției de Hotărâri și Dispoziții ale Consiliului de Miniștri al RPR* (1952-1962).

Pentru o abordare cât mai completă a fenomenului colectivizării, am utilizat o serie de corpus-uri documentare, dintre care menționăm selectiv: Gheorghe Iancu, Virgiliu Țărău, Ottmar Trașcă, *Colectivizarea agriculturii în România. Aspecte legislative 1945-1962*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2000; Octavian Roske, Florin Abraham, Dan Cătănuș, *Colectivizarea agriculturii în România: cadrul legislativ: 1949-1962*, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 2007; Dan Cătănuș, Octavian Roske, *Colectivizarea agriculturii în România. Dimensiunea politică*, vol I, 1949-1953, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 2000; *Rezoluții și hotărâri ale Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român*, vol. I, Editura Partidului Muncitoresc Român, 1951; *Rezoluții și hotărâri ale Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român*, vol. II, Editura pentru Literatură Politică, 1954; *Legislația gospodăriilor agricole colective și a întovărășirilor agricole*, Editura de Stat pentru Literatura Economică și Juridică, București, 1956; *Stenogramele ședințelor Biroului Politic și ale Secretariatului Comitetului Central al P.M.R.*, vol. II, III, IV apărute sub egida Arhivelor Naționale ale României (2003, 2004, 2006).

Lucrările cu caracter general s-au dovedit deosebit de utile în creionarea și completarea cauzelor și consecințelor diverselor acțiuni și strategii ale autorităților comuniste. Amintim selectiv, în acest sens: Dumitru Șandru, *Reforma agrară din 1945 în România*, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 2000; Ghiță Ionescu, *Communism in Rumania 1944-1962*, Oxford University Press, London, 1964; Charles Bouvier, *La collectivisation de l'agriculture: U.R.S.S.-Chine-Démocraties populaires*, Librairie Armand Colin, Paris, 1958; Robert Lee Wolff, *The Balkans in our time*, W.W. Norton & Company, New York, 1978. Un rol important pe parcursul cercetării a fost acordat studiilor și articolelor de specialitate, care au contribuit la

aprofundarea diverselor realități economice și sociale ce au caracterizat transformările impuse de procesul colectivizării, dintre acestea menționăm: Virgiliu Țărău, „Strategii în politica de colectivizare în regiunea Cluj. Studiu de caz: raioanele Aiud și Turda”, în Dorin Dobrinu, Constantin Iordachi (ed.), *Țărănimea și puterea. Procesul de colectivizare a agriculturii în România (1949-1962)*, Polirom, Iași, 2005, pp. 258-280; Octavian Roske, „Colectivizarea agriculturii în România: Mecanismul colectărilor, III”, în *Arhivele Totalitarismului*, an XIV, nr. 3-4/2006, pp.66-81; Dumitru Șandru, „Statutul marii proprietăți funciare rurale dinaintea promulgării decretului nr. 83/1949”, în *Analele Sighet*, vol. 7, 1999, pp. 714-73; Claudiu Degeratu, Octavian Roske, „Colectivizarea agriculturii. Modelul sovietic: Drumul belșugului”, în *Arhivele Totalitarismului*, an II, nr. 3/1994, pp. 54-69.

De un real folos s-au dovedit interviurile realizate în localitățile: Luna (de Arieș) și Cozma, acestea oferind o perspectivă amplă asupra modului în care mecanismele imaginate de regim în vederea subordonării țărănimii au fost aplicate în mediul rural. Cercetarea a fost completată de articolele din presa vremii, utilizând în acest sens unele colecții de ziare (precum: *Scânteia, Pentru pace trainică, pentru democrație populară!*).

Pe parcursul acestei lucrări, dat fiind caracterul inovativ al temei de cercetare, am încercat o abordare multidimensională a subiectului, ce a inclus: dimensiunea cronologică, dimensiunea comparativă, dimensiunea instituțională și dimensiunea socio-economică.

Dimensiunea cronologică a presupus o decelare a analizei științifice pe șase segmente distincte:

- a. 1945 reforma agrară și pauperizarea socială;
- b. 1946-1948: începuturile administrative ale colectivizării;
- c. 1949-1952: impunerea prin diverse strategii a structurilor colectiviste;
- d. 1953-1956: stagnare și reformare în politica de colectivizare;
- e. 1957-1958: pregătirea instrumentelor legale necesare asaltului final asupra populației rurale;
- f. 1959-1962: asaltul final asupra agriculturii.

În cadrul celei de-a doua dimensiuni am recurs la o analiză comparativă a strategiilor de colectivizare din URSS și RPR (o atenție sporită fiind acordată regiunii

Cluj), încercând să surprindem elementele comune și particularitățile procesului de colectivizare din arealele teritoriale mai sus menționate.

Cea de-a treia direcție de cercetare a fost reprezentată de dimensiunea instituțională în cadrul careia am abordat la nivel central, regional, raional și comunal: instituțiile și persoanele implicate în procesul de colectivizare, precum și modul de diseminare și receptare a informațiilor.

De departe cea mai amplă dimensiune asupra careia ne-am canalizat cercetarea a fost cea socio-economică, în cadrul careia am încercat să surprindem: dinamica apariției unităților agricole cooperatiste în fiecare din cele 14 raioane ale regiunii Cluj; principalele transformări sociale și economice produse la nivelul comunităților rurale; tehnicile coercitive utilizate de autoritățile comuniste (cote, impozite, contractări achiziții, intimidări, amenințări, arestări) și impactul acestora asupra populației rurale; mecanismele propagandistice la care s-a recurs.

Abordarea procesului de colectivizare a agriculturii la nivelul regiunii Cluj a fost posibilă prin apelul la un instrumentar metodologic bine construit, incluzând: analiza comparativă (pentru evidențierea diferențelor, a modificărilor suferite de un act legislativ în decursul unei perioade de timp; a radiografierii modului de transplantare a modelului sovietic de colectivizare a agriculturii la nivel național și regional), analiza de discurs (utilizată pe parcursul interpretării documentelor de arhivă, a decretelor, legilor, deciziilor, hotărârilor, dispozițiilor emise, în interpretarea articolelor de presă) și nu în ultimul rând interviul (cu precădere cel semidirijat, folosit în conturarea imaginii colectivizării de către martorii acestui proces).



## Capitolul 1

### Mecanismele legislative ale colectivizării agriculturii în România (1949-1962)

Strategia comunistă privind agricultura a vizat pentru început, înfăptuirea reformei agrare, ca modalitate facilă de a atrage susținători din rândul populației rurale, preponderentă la acea dată. Decretul-lege nr. 187 pentru înfăptuirea reformei agrare, publicat la 23 martie 1945 avea să ducă la o divizare a loturilor de pământ în mici proprietăți și la o suprimare a suprafețelor mai mari de 50 ha.

Pe fondul situației economice precare existente la sfârșitul războiului, a lipsei de alimente regimul comunist va recurge la sistemul colectărilor, oferindu-i astfel posibilitatea extinderii influenței asupra țărănimii. Legea nr. 68 din 16 februarie 1946 prevedea, pe de-o parte, o acțiune de colectare a produselor de natură vegetală și animală de la țărani, iar pe de altă parte, distribuirea de mărfuri industriale și alimentare în mediul rural, de care puteau beneficia cei care au predat sau vândut statului produse (dar în baza unor criterii stabilite și cei care nu au făcut acest lucru cu plata în numerar). Acest sistem al colectărilor se va mai întări până în momentul declanșării oficiale a colectivizării prin înființarea Comisiei de Stat pentru Colectarea Cerealelor și decretul nr. 121/1948, care stabilea cantitățile datorate statului în funcție de: suprafața arabilă totală a exploatării, producția medie la hectar a regiunii.

Declanșat oficial cu ocazia Plenarei Comitetului Central al PMR, din 3-5 martie 1949, procesul colectivizării era anticipat de decretul nr. 83/1949 prin care treceau în proprietatea statului exploatățile agricole „moșierești” supuse exproprierii prin legea nr. 187/1945 și fermele model cu tot inventarul viu și mort.

Cadrul legislativ al procesului de colectivizare a agriculturii a fost organizat de așa manieră încât să asigure o acoperire legală modalităților de subordonare a țărănimii prin măsurile instituite: cote obligatorii, impozit agricol, contractări și achiziții. Dacă în perioada 1946-1948 asistăm la o „familiarizare” cu sistemul aberant al cotelor imaginat de comuniști, intervalul cronologic cuprins între 1949 și 1952 poate fi asociat actelor legislative necesare impunerii structurilor colectiviste și consolidării regimului colectărilor. Cotele de cereale datorate statului de diferitele tipuri de gospodării agricole, stabilite prin decretul nr. 306/1949 de către Consiliul de Miniștri pe baza propunerilor venite de la Comisia de Stat pentru Colectări

vor suferi diverse modificări atât în ceea ce privește criteriile în baza cărora erau hotărâte cantitățile impuse cât și a tipurilor de produse. Astfel, în iulie 1949 produsele agricole supuse cotelor obligatorii erau doar grâul, secara, orzul și ovăzul (HCM 774/ 1949); la numai un an aceste erau extinse la următoarele categorii (HCM nr. 571/1950): cereale (grâu, secară, orz, ovăz, porumb), oleaginoase (floarea-soarelui), leguminoase (mazăre, fasole, linte), legume (cartofi, ceapă), furaje (fân natural, fân cultivat), semințe de plante furajere (lucernă, trifoi, borceag, iarbă de Sudan) pentru ca în 1955, decretul nr. 64 să stabilească menținerea cotelor obligatorii la: grâu, orz, ovăz, secară, porumb, floarea-soarelui, mazăre, fasole, linte, cartofi, fân natural, fân cultivat (însă ceea ce era important: Consiliul de Miniștri avea posibilitatea să modifice această listă, în funcție de nevoile economice ale țării).

Legislația prevedea, de asemenea, predarea de cote și pentru lapte, carne și lână.

Începând cu anul 1953 paralel cu regimul cotelor este instituit și reglementat legislativ sistemul de contractări și aciziții. Acesta prevedea, potrivit legiuitorului, diverse beneficii pentru cei care încheiau contracte cum ar fi: reduceri din cota obligatorie, semințe selecționate la schimb, îngrășăminte, insecto-fungicide gratuite sau la preț avantajos, credite de producție și arvune raportate la cantități, îndrumări în combaterea dăunătorilor. Urmare a Plenarei C.C. al P.M.R. din 27-29 decembrie 1956, prin decretul 728/1956 începând de la 1 ianuarie 1957 cotele obligatorii la următoarele produse erau desființate: porumb, floarea-soarelui, grâu, secară, orz, ovăz, mazăre, fasole, linte, cartofi, lapte și fân. Erau menținute doar cotele la carne și lână.

Impozitul agricol, o altă componentă a arsenalului construit de regimul comunist în vederea subordonării lumii rurale, va cunoaște pe parcursului procesului de colectivizare o serie de modificări, însă punctul de referință va rămâne totuși, decretul nr.124/1952. Acesta, ca de altfel majoritatea actelor legislative din perioada 1949-1962 referitoare la agricultură, era conceput să stimuleze structurile colectiviste și să lovească în gospodăriile individuale, cu precădere în cele ale chiaburilor, în jurul cărora a fost construită retorica comunistă până în 1959, când prin decretul nr. 115 această categorie trebuia desființată.

Spre deosebire de prima etapă a procesului de colectivizare, 1949-1952, caracterizată de o avalanșă a actelor legislative, justificată de intenția factorilor politici de

a-și impune propriile metode în transformarea socialistă a agriculturii; ultima etapă, 1959-1962, va fi mai puțin consistentă sub aspect legislativ orientată cu precădere spre creșterea și întărirea gospodărilor colective.

## **Capitolul 2**

### **Strategii de colectivizare a agriculturii**

Ca în multe alte domenii transformarea socialistă a agriculturii avea să urmeze modelul oferit de URSS, implementat masiv începând din 1929 de către Stalin. Comuniștii români vor utiliza în cadrul procesului de colectivizare a agriculturii diverse strategii, care din perspectiva acestora ar fi trebuit, în final, să creeze acea dependență patologică față de regim.

Transformarea agriculturii românești avea să se realizeze pe două direcții: constituirea structurilor socialiste de tip SMT, GAS, GAC și, în același timp, prin accentuarea în permanență a luptei de clasă în mediul rural, întreținută prin utilizarea excesivă a simbolului chiaburului devenit echivalentul exploatatorului, exponentul capitalismului.

Asistăm la nivel instituțional la o transplantare și impunere a tiparelor sovietice în procesul colectivizării agriculturii din România: colhozul, adică ferma colectivă din URSS, devine gospodăria agricolă colectivă (GAC); sovhozul –ferma de stat- își găsește corespondentul în gospodăria agricolă de stat (GAS), TOZ-urile în întovărășiri iar MTS-urile (*mashinno-traktornaia stantsiia*) în SMT - uri (stațiuni de mașini și tractoare).

În ceea ce privește gospodăriile agricole colective (corespondentele colhozurilor sovietice), trebuie remarcat faptul că acestea reprezentau „forma superioară” a transformării socialiste a agriculturii. Primele cinci astfel de gospodării vor fi inaugurate în luna iulie 1949, iar una dintre acestea în jud. Cluj - comuna Luna de Jos - cu denumirea „Tractorul Roșu”. Însă pentru ca trecerea la gospodăria colectivă să se realizeze mai ușor, guvernul comunist, beneficiind de tiparul sovietic, hotărăște în septembrie 1951, acordarea unei atenții sporite întovărășirilor și cu precădere celor de tip TOZ. Chiar dacă pe teritoriul regiunii Cluj existau la acea dată mai multe întovărășiri, problema care se ridica era, însă, desființarea haturilor și transformarea acestora în întovărășiri de tip TOZ. De asemenea, începând din 1956 o nouă structură colectivistă este introdusă, Cooperativa Agricolă de Producție cu rentă (CAP), văzută ca o structură superioară TOZ-ului.

O altă acțiune strategică la care regimul comunist a recurs a fost implementarea mijloacelor de constrângere economică și represiune, ce aveau ca obiectiv pauperizarea gospodăriilor individuale și cu precădere a celor chiaburești. La nivelul regiunii Cluj, cazurile în care țăranii nu au putut să-și achite obligațiile față de stat (impuse sub forma cotelor și impozitelor) au fost multiple, iar consecința acestei „neascultări” se traducea prin sechestrul sau confiscarea bunurilor, amendă și, nu de puține ori, chiar încarcerarea.

Un element aparte, din perspectiva atenției acordate de comuniști, în procesul transformării socialiste a agriculturii românești a fost reprezentat de situația chiaburului. Cu toate că, acesta era zugrăvit de regim în cele mai urâte culori, fiind acuzat de cele mai grave acțiuni, totuși, spre deosebire de modelul sovietic, Gheorghe Gheorghiu-Dej nu va recurge inițial la lichidarea acestora, tocmai datorită nevoii de alimente în continuă creștere, a populației de la oraș (lichidarea chiaburilor ca și clasă producând-se abia, în 1959).

Transformarea agriculturii într-una de tip socialist nu putea fi deplină fără transformarea țăranului după aceleași tipare imaginate de comuniști și, în acest context, un rol important pentru ambele categorii de transformări l-a avut aparatul de propagandă și agitație. Prin intermediul a trei tipuri de propagandă: scrisă, vorbită și vizuală/audiovizuală țăranimea trebuia „lămurită” asupra: beneficiilor sistemului colectivizat, dovedite de colhozurile din URSS și a importanței îndeplinirii datoriilor față de stat (prin predarea cotelor), produsele predate constituindu-se în hrană pentru populația de la oraș și materie primă în industrie. Nu în ultimul rând țăranii considerați săraci și mijlocași trebuiau antagonizați, prin diversele modalități manipulatorii aflate la îndemâna propagandistului și agitatorului, împotriva chiaburului – dușmanul lor de clasă.

Multitudinea strategiilor și acțiunilor întreprinse dinspre centru spre periferie va determina, în cele din urmă, atingerea obiectivului urmărit de liderii comuniști români - colectivizarea agriculturii - și implicit subordonarea lumii rurale.

### Capitolul 3

#### **Centru-periferie: colectivizarea agriculturii în raioanele fostei regiuni administrative Cluj (1949-1962)**

Instaurarea regimului comunist avea să determine o multitudine de transformări de natură economică, socială, culturală, politică ce trebuiau treptat să contribuie la consolidarea și acapararea deplină a puterii de către autoritățile comuniste.

Înființată în 1950, regiunea Cluj a fost supusă unui lung șir de modificări administrativ-teritoriale. De la 8 raioane (Aiud, Câmpeni, Cluj, Dej, Gherla, Huedin, Turda, Jibou) aflate în componența acesteia în 1950, regiunea va cuprinde 14 (Aiud, Câmpeni, Cluj, Dej, Gherla, Huedin, Turda, Jibou, Beclean, Bistrița, Năsăud, Sărmaș și Luduș, Zalău) începând cu 1952, pentru ca de la sfârșitul anului 1960 aceasta să fie structurată în 9 raioane (Aiud, Bistrița, Câmpeni, Dej, Gherla, Huedin, Năsăud, Turda, Zalău).

Procesul de colectivizare a agriculturii pe teritoriul viitoarei regiunii Cluj s-a declanșat începând cu 1949, an în care aveau să fie inaugurate gospodăriile agricole colective: „Tractorul Roșu” din Luna de Jos (aparținând județului Cluj) în data de 24 iulie 1949; „Bobâlna” din Salatiu (aparținând județului Someș) la 11 septembrie 1949 și tot la aceeași dată GAC-ul „Horea” din satul Șuțu (aparținând județului Turda). În urma constituirii regiunii Cluj, gospodăriile agricole colective din Luna de Jos și Salatiu vor intra în componența raionului Gherla, iar cea din localitatea Șuțu în cadrul raionului Turda.

La sfârșitul anului 1952 fiecare din cele 14 raioane ale regiunii Cluj, exceptând Câmpeniul, avea pe teritoriul său gospodării agricole colective. Urmare a modului în care s-a acționat la momentul creării majorității gospodăriilor colective, autoritățile comuniste se vor confrunta cu o serie de probleme ce vor pune în pericol funcționarea acestor unități: de la lipsa infrastructurii necesare adunării inventarului agricol până la refuzul colectivștilor de a munci în cadrul GAC-urilor, formularea de cereri de ieșire din gospodăriile colective și chiar solicitări de desființare a acestora.

În evoluția procesului de colectivizare din regiunea Cluj, un caz aparte l-a reprezentat raionul Câmpeni. Datorită caracteristicilor sale geografice acesta va fi mai

greu de colectivizat pentru autoritățile comuniste, astfel că, deși în cursul anilor fuseseră inaugurate mai multe întovărășiri, până la încheierea oficială a procesului colectivizării, pe teritoriul raionului Câmpeni nu s-a organizat nicio gospodărie agricolă colectivă.

Procesul colectivizării agriculturii a cunoscut la nivelul regiunii Cluj, trei etape distincte: a)1949-1952 declanșarea colectivizării și creșterea exponențială prin diverse strategii a numărului de gospodării agricole colective și întovărășiri; 1953-1958 încetinirea procesului de colectivizare (cu o ușoară tentativă de relansare în 1956), etapă caracterizată atât de numărul mic de familii ce au aderat la gospodăriile agricole colective cât și de numărul redus de unități agricole nou create; 1959-1962 interval definit prin intensificarea ritmului colectivizării ilustrat de numărul mare de familii încadrate în aceste unități, dar și de multitudinea de întovărășiri transformate sau unificate în gospodării agricole, precum și de unificările dintre diverse GAC-uri, în vederea creării de gospodării agricole colective mai mari.

Schimbările profunde apărute în localitățile rurale odată cu constituirea gospodăriilor agricole colective, a întovărășirilor și cooperativelor agricole de producție sunt evidențiate, pe de-o parte, de strategiile agresive utilizate de către autoritățile comuniste cu scopul „înregimentării” țăranilor în noile unități agricole cooperatiste, iar pe de altă parte, de reacțiile oamenilor la ingerința partidului-stat în lumea tradițională a satului. În acest sens, procesul colectivizării prin efectele dramatice exercitate asupra individului, prin mecanismele de presiune și represiune, a zguduit din temelii existența fiecărei comunități rurale.